നാരദപുരാണമ്- പൂർവാർധഃ/അധ്യായഃ 50

സൂത ഉവാച ..

ശ്രുത്വാ സനംദനസ്യേത്ഥം വചനം നാരദോ മുനിഃ ..

അസംതുഷ്ട ഇവ പ്രാഹ ഭ്രാതരം തം സനംദനമ് .. 50-1 ..

നാരദ ഉവാച ..

ഭഗവൻസർവമാഖ്യാതം യത്പൃഷ്ടം ഭവതോ മയാ ..

തഥാപി നാത്മാ പ്രീയേത ശൃണ്വൻഹരികഥാം മുഹുഃ .. 50-2 ..

ശ്രൂയതേ വ്യാസപുത്രസ്തു ശുകഃ പരമധർമവിത് ..

സിദ്ധിം സുമഹതീം പ്രാപ്തോ നിർവിണ്ണോഽവാംതരം ബഹിഃ .. 50-3 ..

ബ്രഹ്മൻപുംസസ്തു വിജ്ഞാനം മഹതാം സേവനം വിനാ ..

ന ജായതേ കഥം പ്രാപ്തോ ജ്ഞാനം വ്യാസാത്മജഃ ശിശുഃ .. 50-4 ..

തസ്യ ജന്മരഹസ്യം മേ കമചാപ്യസ്യ ശൃണ്വതേ ..

സമാഖ്യാഹി മഹാഭാഗ മോക്ഷശാസ്ത്രാർഥവിദ്ഭവാൻ .. 50-5 ..

സനംദന ഉവാച ..

ശൃണു വിപ്രപ്രവക്ഷ്യാമി ശുകോത്പത്തിം സമാസതഃ ..

യാം ശ്രുത്വാ ബ്രഹ്മതത്ത്വജ്ഞോ ജായതേ മാനവോ മുനേ .. 50-6 ..

ന ഹായനൈർന പലിതൈർന വിത്തേന ന ബംധുഭിഃ ..

ഋഷയശ്ചക്രിരേ ധർമം യോഽനൂചാനഃ സ നോ മഹാൻ .. 50-7 ..

നാരദ ഉവാച ..

അനൂചാനഃ കഥംബ്രഹ്മൻപുമാൻഭവതി മാനദ ..

തന്മേ കർമ സമാചക്ഷ്വ ശ്രോതും കൗതൂഹലം മമ .. 50-8 ..

സനംദന ഉവാച ..

ശൃണു നാരദ വക്ഷ്യാമി ഹ്യനൂചാനസ്യ ലക്ഷണമ് ..

യജ്ജ്ഞാത്വാ സാംഗവേദാനാമഭിജ്ഞോ ജായതേ നരഃ .. 50-9 ..
ശിക്ഷാ കല്പോ വ്യാകരണം നിരുക്തം ജ്യോതിഷം തഥാ ..
ഛംദഃശാസ്ത്രം ഷഡേതാനി വേദാംഗാനി വിദുർബുധാഃ .. 50-10 ..
ഋഗ്വേദോഽഥ യജുർവേദഃ സാമവേദോ ഹ്യഥർവണഃ ..
വേദാശ്ചത്വാര ഏവൈതേ പ്രോക്താ ധർമനിരൂപണേ .. 50-11 ..
സാംഗാന്വേദാൻഗുരോര്യസ്തു സമധീതേ ദ്വിജോത്തമഃ ..
സോഽനൂചാനഃ പ്രഭവതി നാന്യഥാ ഗ്രംഥകോടിഭിഃ .. 50-12 ..
നാരദ ഉവാച ..
അംഗാനാം ലക്ഷണം ബ്രൂഹി വേദാനാം ചാപി വിസ്തരാത് ..
ത്വംമസ്മാസു മഹാവിജ്ഞഃ സാംഗേഷ്വേതേഷു മാനദ .. 50-13 ..
സനംദന ഉവാച ..
പ്രശ്നഭാരോഽയമതുലസ്ത്വയാ മമ കൃതോ ദ്വിജ ..
സംക്ഷേപാത്കഥയിഷ്യാമി സാരമേഷാം സുനിശ്ചിതമ് .. 50-14 ..
സ്വരഃ പ്രധാനഃ ശിക്ഷായാം കീർത്തിതോ മുനിഭിർദ്വിജൈഃ ..
വേദാനാം വേദവിദ്ഭിസ്തു തച്ഛൃണുഷ്വ വദാമി തേ .. 50-15 ..
ആർചികം ഗാഥികം ചൈവ സാമികം ച സ്വരാന്തരമ് ..
കൃതാംതേ സ്വരശാസ്ത്രാണാം പ്രയോക്തവ്യ വിശേഷതഃ .. 50-16 ..
ഏകാംതരഃ സ്വരോ ഹ്യപ്സു ഗാഥാസുദ്വ്യംതരഃ സ്വരഃ ..
സാമസു ത്ര്യംതരം വിദ്യാദേതാവത്സ്വരതോഽന്തരമ് .. 50-17 ..
ഋക്സാമയജുരംഗാനി യേ യജ്ഞേഷു പ്രയുംജതേ ..
അവിജ്ഞാനാദ്ധി ശിക്ഷായാസ്തേഷാം ഭവതി വിസ്വരഃ .. 50-18 ..
മംത്രോ ഹീനഃ സ്വരതോ വർണതോ വാ മിഥ്യാപ്രയുക്തോ ന തമർഥമാഹ ..
സ വാഗ്വജ്രോ യജമാനം ഹിനസ്തി യഥേംദ്രശത്രുഃ സ്വരതോഽപരാധാത് .. 50-19 ..
ഉരഃ കംഠഃ ശിരശ്ചൈവ സ്ഥാനാനി ത്രീണി വാങ്മയേ ..
സവനാന്യാഹുരേതാനി സാമ വാപ്യർദ്ധതോംഽതരമ് .. 50-20 ..
ഉരഃ സപ്തവിവാരം സ്യാത്തഥാ കംഠസ്തഥാ ശിരഃ ..
ന ച ശക്തോഽസി വ്യക്തസ്തു തഥാ പ്രാവചനാ വിധിഃ .. 50-21 ..

കഠകാലാപവൃത്തേഷു തൈത്തിരാഹ്വരകേഷു ച ..
ഋഗ്വേദേ സാമവേദേ ച വക്തവ്യഃ പ്രഥമഃ സ്വരഃ .. 50-22 ..
ഋഗ്വേദസ്തു ദ്വിതീയേന തൃതീയേന ച വർതതേ ..
ഉച്ചമധ്യമസംഘാതഃ സ്വരോ ഭവതി പാർഥിവഃ .. 50-23 ..
തൃതീയ പ്രഥമക്രുഷ്ടാ കുർവംത്യാഹ്വരകാൻ സ്വരാൻ ..
ദ്വിതീയാദ്യാസ്തു മദ്രാംതാസ്തൈത്തിരീയാശ്ചതുഃസ്വരാൻ .. 50-24 ..
പ്രഥമശ്ച ദ്വിതീയശ്ച തൃതീയോഽഥ ചതുർഥകഃ ..
മംദ്രഃ ക്രുഷ്ടോ മുനീശ്വര ഏതാൻകുർവംതി സാമഗാഃ .. 50-25 ..
ദ്വിതീയപ്രഥമാവേതൗ നാംഡിഭാല്ലവിനൗ സ്വരൗ ..
തഥാ ശാതപഥാവേതൗ സ്വരൗ വാജസനേയിനാമ് .. 50-26 ..
ഏതേ വിശേഷതഃ പ്രോക്താഃ സ്വരാ വൈ സാർവവൈദികാഃ ..
ഇത്യേതച്ചരിതം സർവം സ്വരാണാം സാർവവൈദികമ് .. 50-27 ..
സാമവേദേ തു വക്ഷ്യാമി സ്വരാണാം ചരിതം യഥാ ..
അല്പഗ്രംഥം പ്രഭൂതാർഥം സാമവേദാംഗമുത്തമമ് .. 50-28 ..
താനരാഗസ്വരഗ്രാമമൂർച്ഛനാനാം തു ലക്ഷണമ് ..
പവിത്രം പാവനം പുണ്യം യഥാ തുഭ്യം പ്രകീർതിതമ് .. 50-29 ..
ശിക്ഷാമാഹുർദ്വിജാതീനാമൃഗ്യജുഃ സാമലക്ഷണമ് ..
സപ്ത സ്വരാസ്രയോ ഗ്രാമാ മൃർഛനാസ്ത്വേകവിംശതിഃ .. 50-30 ..
താനാ ഏകോനപംചാശദിത്യേതസ്സ്വരമംഡലമ് ..
ഷഡ്ജശ്ച ഋഷഭശ്ചൈവ ഗാംധാരോ മധ്യമസ്തഥാ .. 50-31 ..
പംചമോ ധൈവതശ്ചൈവം നിഷാദഃ സപ്തമഃ സ്വരഃ ..
ഷഡ്ജമധ്യമഗാംധാരാസ്ത്രയോ ഗ്രാമാഃ പ്രകീർതിതാഃ .. 50-32 ..
ഭൂർല്ലോകാജ്ജായതേ ഷഡ്ജോ ഭുവർലോകാഞ്ച മധ്യമഃ ..
സ്വർഗാഭ്രാച്ചൈവ ഗാംധാരോ ഗ്രാമസ്ഥാനാനി ത്രീണി ഹി .. 50-33 ..
സ്വരാണാം ച വിശേഷേണ ഗ്രാമരാഗാ ഇതി സ്മൃതാഃ ..
വിംശതിർമധ്യമഗ്രാമേ ഷഡ്ജഗ്രാമേ ചതുർദശ .. 50-34 ..
താനാൻപംചദശേച്ഛംതി ഗാംധാരേ സാമഗായിനാമ് ..
നദീ വിശാലാ സുമുഖീ ചിത്രാ ചിത്രവതീ മുഖാ .. 50-35 ..

ബലാ ചാപ്യഥ വിജ്ഞേയാ ദേവാനാം സപ്ത മൂർഛനാഃ ..
ആപ്യായിനീ വിശ്വഭൃതാ ചംദ്രാ ഹേമാ കപർദിനീ .. 50-36 ..
മൈത്രീ ച ബാർഹതീ ചൈവ പിതൄണാം സപ്ത മൂർഛനാഃ ..
ഷഡ്ജേ തൂത്തരമംദ്രാ സ്യാദൃഷഭേ ചാഭിരൂഹതാ .. 50-37 ..
അശ്വക്രാംതാ തു ഗാംധാരേ തൃതീയാ മൂർച്ഛനാ സ്മൃതാ ..
മധ്യമേ ഖലു സൗവീരാ ഹൃഷികാ പംചമേ സ്വരേ .. 50-38 ..
ധൈവതേ ചാപി വിജ്ഞേയാ മൂർഛനാ തൂത്തരാ മതാ ..
നിഷാദേ രജനീം വിദ്യാദൃഷീണാം സപ്ത മൂർഛനാഃ .. 50-39 ..
ഉപജീവംതി ഗംധർവാ ദേവാനാം സപ്ത മൂർഛനാഃ ..
പിതൄണാം മൂർച്ഛനാഃ സപ്ത തഥാ യക്ഷാ ന സംശയഃ .. 50-40 ..
ഋഷീണാം മൂർഛനാഃ സപ്ത യാസ്ത്വിമാ ലൗകികാഃ സ്മൃതാഃ ..
ഷഡ്ജഃ പ്രീണാതി വൈ ദേവാനൃഷീൻപ്രീണാതി ചർഷഭഃ .. 50-41 ..
പിതൄൻ പ്രീണാതി ഗാംധാരോ ഗംധർവാന്മധ്യമഃ സ്വരഃ .. ദേവാൻപിതൄനൃഷീംശ്ചൈവ സ്വരഃ പ്രീണാതി പംചമഃ .. 50-42 ..
യക്ഷാന്നിഷാദഃ പ്രീണാതി ഭൂതഗ്രാമം ച ധൈവതഃ ..
ഗാനസ്യ തു ദശവിധാ ഗുണവൃത്തിസ്തു തദ്യഥാ .. 50-43 ..
രക്തം പൂർണമലംകൃതം പ്രസന്നം വ്യക്തം വിക്രുഷ്ടം ശ്ലക്ഷ്ണം സമം സുകുമാരം മധുരമിതി ഗുണാസ്തത്ര രക്തം നാമ വേണുവീണാസ്വരാണാമേകീഭാവം രക്തമിത്യുച്യതേ പൂർണം നാമ സ്വരശ്രുതിപൂരണാച്ഛംദഃ പാദാക്ഷരം സംയോഗാത്പൂർണമിത്യുച്യതേ അലംകൃതം നാമോരസി ശിരസി കംഠയുക്തമിത്യലംകൃതം പ്രസന്നം നാമാപഗതാഗദ്ഗദനിർവിശംകം പ്രസന്നമിത്യുച്യതേ വ്യക്തം നാമ പദപദാർഥപ്രകൃതിവികാരാഗമനോപകൃത്തദ്ധിതസമാസധാതുനിപാതോപസർഗസ്വരലിംഗം വൃത്തിവാർത്തികവിഭക്ത്യർഥവചനാനാം സമ്യഗുപപാദനം വ്യക്തമിത്യുച്യതേ വിക്രുഷ്ടം നാമോച്ചൈരുച്ചാരിതം വ്യക്തപദാക്ഷരം വിക്രുഷ്ടമിത്യുച്യതേ ശ്ലേക്ഷ്ണം നാമ ദ്രുതമവിലംബിതമുച്ചനീചപ്ലുതസമാഹാരഹേലതാലോപനയാദിഭിരുപപാദനാഭിഃ ശ്ലക്ഷ്ണമിത്യുച്യതേ സമം നാമാവാപനിർവാപപ്രദേശേ പ്രത്യംതരസ്ഥാനാനാം സമാസഃ സമമിത്യുച്യതേ സുകുമാരം നാമ മൃദുപദവർണസ്വരകുഹഗരണയുക്തം സുകുമാരമിത്യുച്യതേ മധുരം നാമ സ്വഭാവോപനീതലലിതപദാക്ഷരഗുണസമൃദ്ധം

മധുരമിത്യുച്യതേ ഏവമേതൈർദശഭിർഗുണൈര്യുക്തം ഗാനം ഭവതി .. 1 ..

ഭവന്തി ചാത്ര ശ്ലോകാഃ ..

ശംകിതം ഭീഷണം ഭീതമുദ്ധുഷ്ടമനുനാസികമ് ..

കാകസ്വരം മൂർദ്ധഗതം തഥാ സ്ഥാനവിവർജിതമ് .. 50-44 ..

വിസ്തരം വിരസം ചൈവ വിശ്ലിഷ്ടം വിഷമാഹതമ് ..

വ്യാകുലം താലഹീനം ച ഗീതിദോഷാശ്ചതുർദശ .. 50-45 ..

ആചാര്യാഃ സമമിച്ഛംതി പദച്ഛേദം തു പംഡിതാഃ ..

സ്ത്രിയോ മധുരമിച്ഛംതി വിക്രുഷ്ടമിതരേ ജനാഃ .. 50-46 ..

പദ്മപത്രപ്രഭഃ ഷഞ്ജ ഋഷഭഃ ശുകപിംജരഃ ..

കനകാഭസ്തു ഗാംധാരോ മധ്യമഃ കുംദസന്നിഭഃ .. 50-47 ..

പംചമസ്തു ഭവേത്കൃഷ്ണഃ പീതകം ധൈവതം വിദുഃ ..

നിഷാദഃ സർവവർണഃ സ്യാദിത്യേതാഃ സ്വരവർണതാഃ .. 50-48 ..

പംചമോ മധ്യമഃ ഷഞ്ജ ഇത്യേതേ ബ്രാഹ്മണാഃ സ്മൃതാഃ ..

ഋഷഭോ ധൈവതശ്ചാപീത്യേതൗ വൈ ക്ഷത്രിയാവുഭൗ .. 50-49 ..

ഗാംധാരശ്ച നിഷാദശ്ച വൈശ്യാവർദ്ധേന വൈ സ്മൃതൗ ..

ശൂദ്രത്വം വിധിനാർദ്ധേന പതിതത്വാന്ന സംശയഃ .. 50-50 ..

ഋഷഭോ മൂർഛിതവർജിതോ ധൈവതസഹിതശ്ച പംചമോ യത്ര ..

നിപതതി മധ്യമരാഗേ സ നിഷാദം ഷാഞ്ജവം വിദ്യാത് .. 50-51 ..

യദി പംചമോ വിരമതേ ഗാംധാരശ്ചാംതരസ്വരോ ഭവതി ..

ഋഷഭോ നിഷാദസഹിതസ്തം പംചമമീദൃശം വിദ്യാത് .. 50-52 ..

ഗാംധാരസ്യാധിപത്യേന നിഷാദസ്യ ഗതാഗതൈഃ ..

ധൈവതസ്യ ച ദൗർബല്യാന്മധ്യമഗ്രാമ ഉച്യതേ .. 50-53 ..

ഈഷത്പൃഷ്ടോ നിഷാദസ്തു ഗാംധാരശ്ചാധികോ ഭവേത് ..

ധൈവതഃ കംപിതോ യത്ര സ ഷഞ്ഗയാമ ഈരിതഃ .. 50-54 ..

അംതരസ്വരസംയുക്തഃ കാകലിര്യത്ര ദൃശ്യതേ ..

തം തു സാധാരിതം വിദ്യാത്പംചമസ്ഥം തു കൈശികമ് .. 50-55 ..

കൈശികം ഭാവയിത്വാ തു സ്വരൈഃ സർവൈഃ സമംതതഃ ..

യസ്മാത്തു മധ്യമേ ന്യാസസ്തസ്മാത്കൈശികമധ്യമഃ .. 50-56 ..

കാകലിർദൃശ്യതേ യത്ര പ്രാധാന്യം പംചമസ്യ തു ..

കശ്യപഃ കൈശികം പ്രാഹ മധ്യമഗ്രാമസംഭവമ് .. 50-57 ..

ഗേതി ഗേയം വിദുഃ പ്രാജ്ഞാ ധേതി കാരുപ്രവാദനമ് ..

വേതി വാദ്യസ്യ സംജ്ഞേയം ഗംധർവസ്യ പ്രരോചനമ് .. 50-58 ..

സാമവേദസ്യ സ്വരാണാം
സങ്ഗീതശാസ്ത്രസ്യ സ്വരേഭ്യഃ തുലനാ

സാമവേദഃ	**സങ്ഗീതശാസ്ത്രഃ**
ക്രുഷ്ട *	പഞ്ചമഃ
പ്രഥമഃ 1	മധ്യമഃ
ദ്വിതീയഃ 2	ഗാന്ധാരഃ
തൃതീയഃ 3	ഋഷഭഃ
ചതുർഥഃ 4	ഷഡ്ജഃ
മന്ദ്രഃ(പഞ്ചമഃ) 5	ധൈവതഃ
അതിസ്വാര്യഃ 6	നിഷാദഃ

യഃ സാമഗാനാം പ്രഥമഃ സ വേണോർമധ്യമഃ സ്വരഃ ..

യോ ദ്വിതീയഃ സ ഗാംധാരസ്തൃതീയസ്ത്വൃഷഭഃ സ്മൃതഃ .. 50-59 ..

ചതുർഥഃ ഷങ്ജ ഇത്യാഹുഃ പംചമോ ധൈവതോ ഭവേത് ..

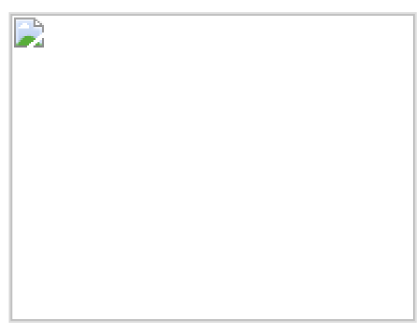
ഷഷ്ഠോ നിഷാദോ വിജ്ഞേയഃ സപ്തമഃ പംചമഃ സ്മൃതഃ .. 50-60 ..

ഷങ്ജം മയൂരോ വദതി ഗാവോ രംഭംതി ചർഷഭമ് ..

അജാവികേ തു ഗാംധാരം ക്രൗംചോ വദതി മധ്യമമ് .. 50-61 ..

പുഷ്പസാധാരണേ കാലേ കോകിലാ വക്തി പഞ്ചമമ് ..

അശ്വസ്തു ധൈവതം വക്തി നിഷാദം വക്തി കുംജരഃ .. 50-62 ..

കോകിലാ Cochlea

കംഠാദുത്തിഷ്ഠതേ ഷങ്ജഃ ശിരസസ്ത്വൃഷഭഃ സ്മൃതഃ ..

ഗാംധാരസ്ത്വനുനാസിക്യ ഉരസോ മധ്യമഃ സ്വരഃ .. 50-63 ..

ഉരസഃ ശിരസഃ കംഠാദുത്ഥിതഃ പംചമഃ സ്വരഃ ..

ലലാടാദ്ധൈവതം വിദ്യാന്നിഷാദം സർവസന്ധിജമ് .. 50-64 ..

നാസാ കംഠമുരസ്താലുജിഹ്വാദന്താംശ്ച സംശ്രിതഃ ..

ഷഡ്ഭിഃ സം ജായതേ യസ്മാത്തസ്മാത്ഷഡ്ജ ഇതി സ്മൃതഃ .. 50-65 ..

വായുഃ സമുത്ഥിതോ നാഭേഃ കംഠശീർഷസമാഹതഃ ..

നർദത്യൃഷഭവദ്യസ്മാത്തസ്മാദൃഷഭ ഉച്യതേ .. 50-66 ..

വായുഃ സമുത്ഥിതോ നാഭേഃ കംഠശീർഷസമാഹതഃ ..

വാതി ഗംധവഹഃ പുണ്യോ ഗാംധാരസ്തേന ഹേതുനാ .. 50-67 ..

വായുഃ സമുത്ഥിതോ നാഭേരുരൗ ഹൃദി സമാഹതഃ ..

നാഭിപ്രാപ്തോ മധ്യവർതീ മധ്യമത്വം സമശ്നുതേ .. 50-68 ..

വായുഃ സമുത്ഥിതോ നാഭേരുരോഹൃത്കംഠകാഹതഃ ..

പംചസ്ഥാനോത്ഥിതസ്യാസ്യ പംചമത്വം വിധീയതേ .. 50-69 ..

ധൈവതം ച നിഷാദം ച വർജയിത്വാ തു താവുഭൗ ..

ശേഷാൻപംച സ്വരാംസ്ത്വന്യേ പംചസ്ഥാനോത്ഥിതാന്വിദുഃ .. 50-70 ..

പംചസ്ഥാനസ്ഥിതത്വേന സർവസ്ഥാനാനി ധാര്യതേ ..

അഗ്നിഗീതസ്വരഃ ഷഡ്ജ ഋഷഭോ ബ്രഹ്മണോച്യതേ .. 50-71 ..

സോമേന ഗീതോ ഗാംധാരോ വിഷ്ണുനാ മധ്യമഃ സ്വരഃ ..

പംചമസ്തു സ്വരോ ഗീതസ്ത്വയൈവേതി നിധാരയ .. 50-72 ..

ധൈവതശ്ച നിഷാദശ്ച ഗീതൗ തുംബുരുണാ സ്വരൗ ..

ആദ്യംസ്യ ദൈവതം ബ്രഹ്മാ ഷഡ്ജസ്യാപ്യുച്യതേ ബുധൈഃ .. 50-73 ..

തീക്ഷ്ണദീപ്തപ്രകാശത്വാദൃഷഭസ്യ ഹുതാശനഃ ..

ഗാവഃ പ്രണീതേ തുഷ്യംതി ഗാംധാരസ്തേന ഹേതുനാ .. 50-74 ..

ശ്രുത്വാ ചൈവോപതിഷ്ടംതി സൗരഭേയാ ന സംശയഃ ..

സോമസ്തു പംചമസ്യാപി ദൈവതം ബ്രഹ്മരാട്സ്മൃതമ് .. 50-75 ..

നിഹ്രാസോ യസ്യ വൃദ്ധിശ്ച ഗ്രാമമാസാദ്യ സോമവത് ..

അതിസംധീയതേ യസ്മാദേതാൻപൂർവോത്ഥിതാൻസ്വരാൻ .. 50-76 ..

തസ്മാദസ്യ സ്വരസ്യാപി ധൈവതത്വം വിധീയതേ ..

നിഷീദംതി സ്വരാ യസ്മാന്നിഷാദസ്തേന ഹേതുനാ .. 50-77 ..

സർവാംശ്ചാഭിഭവത്യേഷ യദാദിത്യോ്സ്യ ദൈവതമ് .. 50-78 ..

ദാരവീ ഗാത്രവീണാ ച ദ്വേ വീണേ ഗാനജാതിഷു .. 50-79 ..

സാമനീ ഗാത്രവീണാ തു തസ്യാസ്ത്വം ശ്രൃണു ലക്ഷണമ് ..
ഗാത്രവീണാ തു സാ പ്രോക്താ യസ്യാം ഗായംതി സാമഗാഃ .. 50-80 ..
സ്വരവ്യംജനസംയുക്താ അംഗുല്യംഗുഷ്ഠരംജിതാ ..
ഹസ്തൗ തു സംയതൗ ധാര്യൗ ജാനുഭ്യാമുപരിസ്ഥിതൗ .. 50-81 ..
ഗുരോരനുകൃതിം കുര്യാദ്യഥാന്യാ ന മതിർഭവേത് ..
പ്രണവം പ്രാക്പ്രയുംജീത വ്യാഹൃതീസ്തദനംതരമ് .. 50-82 ..
സാവിത്രീം ചാനുവചനം തതോ വൈ ഗാനമാരഭേത് ..
പ്രസാര്യ ചാംഗുലീഃ സർവാ രോപയേത്സ്വരമംഡലമ് .. 50-83 ..
ന ചാംഗുലീഭിരംഗുഷ്ടമംഗുഷ്ടേനാഗുലീഃ സ്പൃശേത് ..
വിരലാ നാംഗുലീഃ കുര്യാന്മൂലേ ചൈതാം ന സംസ്പൃശേത് .. 50-84 ..
അംഗുഷ്ഠാഗ്രേണ താ നിത്യം മധ്യമേ പർവണി സ്പൃശേത് ..
മാത്രാദ്വിമാത്രവൃദ്ധാനാം വിഭാഗാർഥേ വിഭാഗവിത് .. 50-85 ..
അംഗുലീഭിർദ്വിമാത്രം തു പാണേഃ സവ്യസ്യ ദർശയേത് ..
ത്രിരേഖാ യസ്യ ദൃശ്യതേ സിദ്ധിം തത്ര വിനിർദിശേത് .. 50-86 ..
സ പർവ ഇതി വിജ്ഞേയഃ ശേഷമംതരമംതരമ് ..
പർവാംതരം സാമസു ച ഋക്ഷു കുര്യാത്തിലാംതരമ് .. 50-87 ..
സ്വരാന്മധ്യമപർവസു സുനിവിഷ്ടം നിവേശയേത് ..
ന ചാത്ര കംപയേത്കിംചിദംഗസ്യാവയവം ബുധഃ .. 50-88 ..
അധസ്തനം മൃദം ന്യസ്യ ഹസ്തമാത്രേ യഥാക്രമമ് ..
അഭ്രമധ്യേ യഥാ വിദ്യുദ്ദൃശ്യതേ മണിസൂത്രവത് .. 50-89 ..
പൃഷച്ഛേദവിവൃത്തീനാം യഥാ ബാലേഷുകർതരീ ..
കൂർമോഽഗാനി ച സംഹൃത്യ ചേതോദൃഷ്ടിം ദിശന്മനഃ .. 50-90 ..
സ്വസ്ഥഃ പ്രശാംതോ നിർഭീകോ വർണാനുഞ്ചാരയേദ്ബുധഃ ..
നാസികായാസ്തു പൂർവേണ ഹസ്തം ഗോകർണവദ്ധരേത് .. 50-91 ..
നിവേശ്യ ദൃഷ്ടിം ഹസ്താഗ്രേ ശാസ്ത്രാർഥമനുചിംതയേത് ..
സമ്യക്പ്രചാരയേദ്വാക്യം ഹസ്തേന ച മുഖേന ച .. 50-92 ..
യഥൈവോച്ചാരയേദ്വർണാംസ്തഥൈവൈനാം സമാപയേത് ..
നാത്യാഹന്യാന്ന നിർഹണ്യാന്ന പ്രഗായേന്ന കംപയേത് .. 50-93 ..

സമം സാമാനി ഗായേത വ്യോമ്നി സ്യേന ഗാതിര്യഥാ ..
യഥാ സുചരതാം മാർഗോ മീനാനാം നോപലഭ്യതേ .. 50-94 ..
ആകാശേ വാ വിഹംഗാനാം തദ്വത്സ്വരഗതാ ശ്രുതിഃ ..
യഥാ ദധിനി സർപിഃ സ്യാത്കാഷ്ടസ്ഥോ വാ യഥാ഼നലഃ .. 50-95 ..
പ്രയത്നേനോപലഭ്യേത തദ്വത്സ്വരഗതാ ശ്രുതിഃ ..
സ്വരാത്സ്വരസ്യ സംക്രാമംസ്വരസംധിമനുൽബണമ് .. 50-96 ..
അവിച്ഛിന്നം സമം കുര്യാത്സൂക്ഷ്മച്ഛായാതപോപമമ് ..
അനാഗതമതിക്രാംതം വിച്ഛിന്നം വിഷമാഹതമ് .. 50-97 ..
തന്വംതമസ്ഥിതാംതം ച വർജയേത്കർഷണം ബുധഃ ..
സ്വരഃ സ്ഥാനാച്ച്യുതോ യസ്തു സ്വം സ്ഥാനമതിവർതതേ .. 50-98 ..
വിസ്തരം സാമഗാ ബ്രൂയുർവിരക്തമിതി വീണിനഃ ..
അഭ്യാസാർഥേ ദ്രുതാം വൃത്തിം പ്രയോഗാർഥേ തു മധ്യമാമ് .. 50-99 ..
ശിഷ്യണാമുപദേശാർഥം കുര്യാദ്വൃത്തിം വിലംബിതാമ് ..
ഗൃഹീതഗ്രംഥ ഏവം തു ഗ്രംഥോഞ്ചാരണശൈക്ഷകാൻ .. 50-100 ..
ഹസ്തേ നാധ്യാപയേച്ഛിഷ്യാൻ ശൈക്ഷേണ വിധിനാ ദ്വിജഃ ..
ക്രുഷ്ടസ്യ മൂർദ്ധനി സ്ഥാനം ലലാടേ പ്രഥമസ്യ തു .. 50-101 ..
ഭ്രുവോർമധ്യ ദ്വിതീയസ്യ തൃതീയസ്യ തു കർണയോഃ ..
കംഠസ്ഥാനം ചതുർഥസ്യ മംദ്രസ്യ രസനോച്യതേ .. 50-102 ..
അതിസ്വരസ്യ നീചസ്യ ഹൃദി സ്ഥാനം വിധീയതേ ..
അംഗുഷ്ഠസ്യോത്തമേ ക്രുഷ്ടോ ഹ്യംഗുഷ്ഠം പ്രഥമഃ സ്വരഃ .. 50-103 ..
പ്രദേശിന്യാം തു ഗാംധാര ഋഷഭസ്തദനംതരമ് ..
അനാമികായാം ഷഡ്ജസ്തു കനിഷ്ഠായാം തു ധൈവതഃ .. 50-104 ..

അങ്ഗുലയഃ

തസ്യാധസ്താഞ്ച യോന്യാസ്തു നിഷാദം തത്ര നിർദിശേത് ..
അപർവത്വാദമധ്യത്വാ ദവ്യയത്വാഞ്ച നിത്യശഃ .. 50-105 ..
മംദ്രോ ഹി മംദീഭൂതസ്തു പരിസ്വാര ഇതി സ്മൃതഃ ..
ക്രുഷ്ടേന ദേവാ ജീവംതി പ്രഥമേന തു മാനുഷാഃ .. 50-106 ..

പശവസ്തു ദ്വിതീയേന ഗംധർവാപ്സരസസ്ത്വനു ..
അംധജാഃ പിതരശ്ചൈവ ചതുർഥസ്വരജീവിനഃ .. 50-107 ..
മംദ്രത്വേനോപജീവംതി പിശാചാസുരരാക്ഷസാഃ ..
അതിസ്വരേണ നീചേന ജഗത്സ്ഥാവരജംഗമാഃ .. 50-108 ..
സർവാണി ഖലു ഭൂതാനി ധാര്യംതേ സാമികൈഃ സ്വരൈഃ ..
ദീപ്തായതാകരുണാനാം മൃദുമധ്യമയോസ്തഥാ .. 50-109 ..
ശ്രുതീനാം യോ വിശേഷജ്ഞോ ന സ ആചാര്യ ഉച്യതേ ..
ദീപ്താ മംദ്രേ ദ്വിതീയ ച പ്രചതുർഥേ തഥൈവ ച .. 50-110 ..
അതിസ്വരേ തൃതീയേ ച ക്രുഷ്ടേ തു കരുണാ ശ്രുതിഃ ..
ശ്രുതയോ യാ ദ്വിതീയസ്യ മൃദുമധ്യായതാഃ സ്മൃതാഃ .. 50-111 ..
താസാമപി തു വക്ഷ്യാമി ലക്ഷണാനി പൃഥക് പൃഥക് ..
ആയതാത്വം ഭവേന്നീചേ മൃദുതാ തു വിപര്യയേ .. 50-112 ..
സ്വേ സ്വരേ മധ്യമാത്വം തു തത്സമീക്ഷ്യ പ്രയോജയേത് ..
ദ്വിതീയേ വിരതോ യാ തു ക്രുഷ്ടശ്ച പരതോ ഭവേത് .. 50-113 ..
ദീപ്താം താം തു വിജാനീയാത്പ്രാഥമ്യേന മൃദുഃ സ്മൃതഃ ..
അത്രൈവ വിരതാ യാ തു ചതുർഥേന പ്രവർതതേ .. 50-114 ..
തഥാ മംദ്രേ ഭവേദ്ദീപ്താ സാമ്നശ്ചൈവ സമാപനേ ..
നാതിതാരശ്രുതിം കുര്യാത്സ്വരയോർനാപി ചാംതരേ .. 50-115 ..
തം ച ഹ്രസ്വേ ച ദീർഘേ ച ന ചാപി ഘുടിസജ്ഞകേ ..
ദ്വിവിധാ ഗതിഃ പദാംതസ്ഥിതസംധിഃ സഹോഷ്മഭിഃ .. 50-116 ..
സ്ഥാനേഷു പംചസ്വേതേഷു വിജ്ഞേയ ഘുടിസംജ്ഞകമ് ..
സ്വരാംതരാവിരതാനി ഹ്രസ്വദീർഘഘുടാനി ച .. 50-117 ..
സ്ഥിതിസ്ഥാനേഷ്വശേഷാണി ശ്രുതിവത്സ്വരതോ വദേത് ..
ദീപ്താമുദാത്തേ ജാനീയാദ്ദീപ്താം ച സ്വരിതേ വിദുഃ .. 50-118 ..
അനുദാത്തേ മൃദുർജ്ഞേയാ ഗംധർവാഃ ശ്രുതിസംപദേ ..
ഉദാത്തശ്ചാനുദാത്തശ്ച സ്വരിതപ്രചിതേ തഥാ .. 50-119 ..
നിഘാതശ്ചേതി വിജ്ഞേയഃ സ്വരഭേദശ്ച പംചധാ ..
അത ഊർധ്വം പ്രവക്ഷ്യാമി ആചികസ്യ സ്വരത്രയമ് .. 50-120 ..

പുരാണേഷു അങ്ഗുലിവിന്യാസഃ

സാമവേദേ അങ്ഗുലിവിന്യാസഃ

ഉദാത്തശ്ചാനുദാത്തശ്ച തൃതീയഃ സ്വരിതഃ സ്വരഃ ..

യ ഏവോദാത്ത ഇത്യുക്തഃ സ ഏവ സ്വരിതാത്പരഃ .. 50-121 ..

പ്രചയഃ പ്രോച്യതേ തജ്ജ്ഞൈർന ചാത്രാന്യത്സ്വരാംതരമ് ..

വർണസ്വരോഽതീതസ്വരഃ സ്വരിതോ ദ്വിവിധഃ സ്മൃതഃ .. 50-122 ..

മാത്രികോ വർണ ഏവം തു ദീർഘസ്തൂഞ്ചരിതാദനു ..

സ തു സപ്തവിധോ ജ്ഞേയഃ സ്വരഃ പ്രത്യയദർശനാത് .. 50-123 ..

പദേന തു സ വിജ്ഞേയോ ഭവേദ്യോ യത്ര യാദൃശഃ ..

സപ്തസ്വരാൻപ്രയുംജീത ദക്ഷിണം ശ്രവണം പ്രതി .. 50-124 ..

ആചാര്യൈർവിഹിതം ശാസ്ത്രം പുത്രശിഷ്യഹിതൈഷിഭിഃ ..

ഉച്ചാദുഞ്ചതരം നാസ്തി നീചാന്നീചതരം തഥാ .. 50-125 ..

വൈസ്വര്യസ്വാരസംജ്ഞായാം കിംസ്ഥാനഃ സ്വാര ഉച്യതേ ..

ഉച്ചനീചസ്യ യന്മധ്യേ സാധാരണമിതി ശ്രുതിഃ .. 50-126 ..

തം സ്വാരം സ്വാരസംജ്ഞായാം പ്രതിജാനംതി ശൈക്ഷികാഃ ..

ഉദാത്തേ നിഷാദഗാംധാരാവനുദാത്തേം ഋഷഭധൈവതോ .. 50-127 ..

സ്വരിതപ്രഭവാ ഹ്യേതേ ഷഡ്ജമധ്യമപംചമാഃ ..

യത്ര കഖപരാ ഊഷ്മാ ജിഹ്വാമൂലപ്രയോജനാഃ .. 50-128 ..

താനപ്യാജ്ഞാപയേന്മാത്രാപ്രകൃത്യൈവ തു സാ കലാ ..

ജാത്യഃ ക്ഷൈപ്രോഽഭിനിഹിത സ്തൈരവ്യംജന ഏവ ച .. 50-129 ..

തിരോവിരാമഃ പ്രശ്ലിഷ്ടോഽപാദവൃത്തശ്ച സപ്തമഃ ..

സ്വരാണാമഹമേതേഷാം പൃഥഗ്വക്ഷ്യാമി ലക്ഷണമ് .. 50-130 ..

ഉദ്ദിഷ്ടാനാം തഥാ ന്യായമുദാഹരണമേവ ച ..

സപകാരം സവം വാപി ഹ്യക്ഷരം സ്വരിതം ഭവേത് .. 50-131 ..

ന ചോദാത്തം പുരോ യസ്യ ജാത്യഃ സ്വാരഃ സ ഉച്യതേ ..

ഇഉവർണോ യദോദാത്താവാപദ്യേതേ പവൗ ക്വചിത് .. 50-132 ..

അനുദാത്തം പ്രത്യയേ തു വിദ്യാത്ക്ഷൈപ്രസ്യ ലക്ഷണമ് ..

ഏഓ ആഭ്യാമുദാത്താഭ്യാമകാരോ നിഹിതശ്ച യഃ .. 50-133 ..

അകാരോ യത്ര ലുംപതി തമഭിനിഹിതം വിദുഃ ..

ഉദാത്തപൂർവേ യത്കിംചിച്ഛംദസി സ്വരിതം ഭവേത് .. 50-134 ..

ഏഷ സർവബഹുസ്വാരസ്തൈരവ്യംജന ഉച്യതേ ..

അവഗ്രഹാത്പരം യത്ര സ്വരിതം സ്യാദനംതരമ് .. 50-135 ..

തിരോവിരാമം തം വിദ്യാദുദാത്തോ യദ്യവഗ്രഹഃ ..

ഇകാരം യത്ര പശ്യേയുരികാരേണൈവ സംയുതമ് .. 50-136 ..

ഉദാത്തമനുദാത്തേന പ്രശ്ലിഷ്ടം തം വിചാരയ ..

സ്വരേ ചേത്സ്വരിതം യത്ര വിവൃതാ യത്ര സംഹിതാ .. 50-137 ..

ഏതത്പാദാംതവൃത്തസ്യ ലക്ഷണം ശാസ്ത്രനോദിതമ് ..

താന്യഃ സ്വാരഃ സ ജാത്യേന ശ്രുത്യഗ്രേ ക്ഷൈപ്ര ഉച്യതേ .. 50-138 ..

തേ മന്വതാഭിനിതസ്തൈരവ്യഞ്ജന ഊതയേ ..

തിരോവിരാമോ വിഷ്കഷിതേ പ്രശ്ലിഷ്ടോ ഹീഈഗോവർണഃ .. 50-139 ..

പാദവൃത്തഃ കംദവിദേസ്വരാഃ സപ്തൈവമാദയഃ ..

ഉഞ്ചാദേകാക്ഷരാത്പൂർവാത്സ്വരം യദ്യദിഹാക്ഷരമ് .. 50-140 ..

സ്വാരാണാം ജാത്യവർജാനാമേഷാ പ്രകൃതിരുച്യതേ ..

ചത്വാരസ്ത്വാദിതഃ സ്വാരാഃ കംഷംപുംശ്ഫുതിശാസ്ത്രതഃ .. 50-141 ..

ഉദാത്തേ ചൈകനീചേ വാ ജുഹ്വ്യോ൨ഗ്നിസ്തന്നിദർശനമ് ..

ഇകാരാംതേ പദേ പൂർവ ഉകാരേ പരതഃ സ്ഥിതേ .. 50-142 ..

ഹ്രസ്വം കംപം വിജാനീയാന്മേധാവീ നാത്ര സംശയഃ ..

ഇകാരാംതേ പദേ ചൈവോകാരദ്വയം പരേ പദേ .. 50-143 ..

ദീർഘം കംപം വിജാനീയാച്ഛ്വാഗ്ധൂഷ്വിതി നിദർശനമ് ..

ത്രയോ ദീർഘാസ്തു വിജ്ഞേയാ യേ ച സംധ്യക്ഷരേഷു വൈ .. 50-144 ..

മന്യാ യഥാ ന ഇംദ്രാഭ്യാം ശേഷാ ഹ്രസ്വാഃ പ്രകീർതിതാഃ ..

അനേകാനാമുദാത്താനാമനുദാത്തഃ പ്രത്യയോ യദി .. 50-145 ..

ശിവകംപം വിജാനീയാദുദാത്തഃ പ്രത്യയോ യദി ..

യത്ര ദ്വിപ്രഭൃതീനി സ്യുരുദാത്താന്യക്ഷരാണി തു .. 50-146 ..

നീചം വോഞ്ചം ച പരതസ്തത്രോദാത്തം വിദുർബുധാഃ ..

ന രേഫേ വാ ഹകാരേ വാ ദ്വിർഭാവോ ജായതേ ക്വചിത് .. 50-147 ..

ന ച വർഗദ്വിതീയേഷു ന ചതുർഥേ കദാചന ..

ചതുർഥം തു തൃതീയേന ദ്വിതീയഃ പ്രഥമേന തു .. 50-148 ..

ആദ്യമംത്യം ച മധ്യം ച സ്വാരാക്ഷരേണ പീഡയേത് ..

അനംത്യശ്ച ഭവേത്പൂർവോ ഹ്യംതശ്ച പരതോ യദി .. 50-149 ..

തത്ര മധ്യേ യമസ്തിഷ്ഠേത്സ്വവർണഃ പൂർവവണയോഃ ..

വർഗാംത്യാൻ ശഷസൈഃ സാർദ്ധമംതസ്ഥൈർവാപി സംയുതാൻ .. 50-150 ..

ദൃഷ്ട്വാ യമാ നിവർതംതേ അദേശികമിവാധ്വഗാഃ ..

തൃതീയശ്ച ചതുർഥശ്ച ചതുർഥാദിപരം പദമ് .. 50-151 ..

ദ്വൗ തൃതീയൗ ഹകാരശ്ച ഹകാരാദിപരം പദമ് ..

അനുസ്വാരോപധാമൂലാ താൻ ക്വചിത്ക്രമതഃ പരമ് .. 50-152 ..

രഹപൂർവസംയുതേ ചാപ്യുത്തരം ക്രമതേഽക്ഷരമ് ..

സംയോഗോ യത്ര ദൃശ്യേത ര്വ്യംജനം വിരതേ പദേ .. 50-153 ..

പൂർവാംഗമാദിതഃ കൃത്വാ പരാംഗാദൗ നിവേശയേത് ..

സംയോഗേ സ്വരിതം യത്ര ഉദ്വാതഃ പ്രതനം തഥാ .. 50-154 ..

പൂർവാംഗം തദ്വിജാനീയാദ്യേനാരംഭഃ പരം ഹി തത് ..

സംയോഗാത്തു വിജാനീയാത്പരം സംയോഗനായകമ് .. 50-155 ..

സംയുക്തസ്യ തു വർണസ്യ തത്പരം പൂർവമക്ഷരമ് ..

അനുസ്വാരഃ പദാംതശ്ച ക്രമജം പ്രത്യയേ സ്വകേ .. 50-156 ..

സ്വരഭക്തിസ്തഥാരേഫഃ പൂർവപൂർവാംഗമുച്യതേ ..

പാദാദൗ ചാപാദാദൗ സംയോഗാവഗ്രഹേഷു ച .. 50-157 ..

യശബ്ദ ഇതി വിജ്ഞേയോ യോഽന്യഃസയ ഇതി സ്മൃതഃ ..

പാദാദാവപ്യവിച്ഛേദേസംയോഗാന്തേ ച തിഷ്ടതാമ് .. 50-158 ..

വർജയിത്വാ രഹപാണാമുപാദേശഃ പ്രദൃശ്യതേ ..

സ്വസംയുക്തോ ഗുരുർജ്ഞേയഃ സാനുസ്വാരാഗ്രിമഃ സ്ഫുടഃ ..

അണുശേഷോ ഹ്രിഗോ വാപി യുഗലാദിരവിസ്ഫുടഃ .. 50-159 ..

യദുദാത്തമുദാത്തം തദ്യത്സ്വരിതം തത്പദേ ഭവതി ..

യന്നീചം നീചമേവ തദ്യത്പ്രചയസ്ഥം തദപി നീചമ് .. 50-160 ..

അഗ്നിഃ സുതോ മിത്രമിദം തഥാ വയമയാവഹാഃ ..

പ്രിയം ദൂതം ഘൃതം ചിത്തമതിശബ്ദസ്തു നീചതഃ .. 50-161 ..

അക്ഷ്വേഷ്വേവ സുതേഷ്വേവ യജ്ഞേഷു കലശേഷു ച ..

ശതേഷു സപവിത്രേഷു നീചാദുഞ്ചാര്യതേ ശ്രുതിഃ .. 50-162 ..
ഹാരിവരുണവരേണ്യേഷു ധാരാപുരുഷേഷു സ്വരതിരേഫഃ ..
വിശ്വാനരോനകാരശ്ച ശേഷാസ്തുസ്വരിതാ നരാഃ .. 50-163 ..
ദ്വൗ വരുണൗ വസ്വരത ഉദുത്തമംത്വം വരുണധാര ചൗരുധാരാമുരുധാരേസ്വദോഹതേ ..
മാത്രികം വാ ദ്വിമാത്രം വാ സ്വര്യതേ യദിഹാക്ഷരമ് ..
തസ്യാദിതോഽർദ്ധമാത്രം വൈ ശേഷം തു പരതോ ഭവേത് ..
അദീർഘം ദീർഘവത്കുര്യാദ്ദ്വിസ്വരം യത്പ്രയുജ്യതേ .. 50-164 ..
കംപോത്സ്വരിതാഭിഗീതം ഹ്രസ്വകർഷണമേവ ച ..
നിമേഷകാലോ മാത്രാ സ്യാദ്വിദ്യുത്കാലേതി ചാപരേ .. 50-165 ..
ഋക്സ്വരാ തുല്യയോഗാ വാ കൈശ്ചിദേവമുദീര്യതേ .. 50-166 ..
സമാസേഽവഗ്രഹം കുര്യാത്പദം ചാത്രാനുസംഹിതമ് ..
യേതീക്ഷരാദികരണം പദാംതസ്യേതി തം വിദുഃ .. 50-167 ..
(സർവത്ര മിത്രപുത്രസഖിശബ്ദാ അഹിശതക്രതോരവഗ്രാഹ്യാഃ ..
ആദിത്യവിപ്രജാതവേദാശ്ച സത്പതിഗോപതിവൃത്രഹാസമുദ്രാശ്ച ..
സ്വരയുപുവോദേവയവശ്ചാരിതം ദേവതാതപേ) ചികിതിശ്ച ധചൈവ നാവഗൃഹ്ണംതി പംഡിതാഃ ..
വിവൃതയശ്ചതസ്രോ വൈ വിജ്ഞേയാ ഇതി മേ മതമ് .. 50-168 ..
അക്ഷരാണാം നിയോഗേന താസാം നാമാനി മേ ശൃണു ..
ഹ്രസ്വാദിവത്സാനുസൃതാ വത്സാനുസാരിണീ ചാഗ്രേ .. 50-169 ..
പാകവത്യുഭയോർഹ്രസ്വാ ദീർഘാ വൃദ്ധാ പിപീലികാഃ ..
ചതസൃണാം വിവൃതീനാമംതരം മാത്രികം ഭവേത് .. 50-170 ..
അർദ്ധമാത്രികമന്യേഷാമന്യേഷാമണുമാത്രികമ് .. 50-171 ..
ആപദ്യതേ മകാരോ രേഫോഷ്മസു പ്രത്യയേഽപ്യനുസ്വാരമ് ..
പവേഷു പരസവർണം സ്പർശേഷു ചോത്തമാപതിമ് .. 50-172 ..
നകാരാംതേ പദാ പൂർവേ സ്വരേ ച പരതഃ സ്ഥിതേ ..
അകാരം രക്തമിത്യാഹുസ്തകാരേണ തു രജ്യതേ .. 50-173 ..
നകാരാംതേ പദേ പൂർവേ വ്യംജനൈശ്ച യവോഹിഷു ..
അർദ്ധമാത്രാ തു പൂർവസ്യ രജ്യതേ ത്വണുമാത്രയാ .. 50-174 ..

നകാരസ്വരസംയുക്തശ്ചതുര്യുക്തോ വിധീയതേ ..
രേഫോ രംഗശ്ച ലോപശ്ച സാനുസ്വരോഽപി വാ ക്വചിത് .. 50-175 ..
ഹൃദയാദുത്തിഷ്ടതേരംഗഃ കാംസ്യേന തു സമന്വിതഃ ..
മൃദുശ്ചൈവ ദ്വിമാത്രശ്ച ദധന്വാം ഇതി നിദർശനമ് .. 50-176 ..
യഥാ സൗരാഷ്ട്രികാ നാരീ അരാം ഇത്യഭിഭാഷതേ ..
ഏവം രംഗഃ പ്രയോക്തവ്യോ നാരദൈതന്മതം മമ .. 50-177 ..
സ്വരാ ഗഡദബാശ്ചൈവ ങണനമാഃ സഹോഷ്മഭിഃ ..
ചതുർണാം പദജാതീനാം പദാംതാ ദശ കീർതിതാഃ .. 50-178 ..
സ്വര ഉച്ചഃ സ്വരോ നീചഃ സ്വരഃ സ്വരിത ഏവ ച ..
വ്യംജനാ ന തു വർതന്തേ യത്ര തിഷ്ടതി സ സ്വരഃ .. 50-179 ..
സ്വരപ്രധാനം ത്രൈസ്വര്യമാചാര്യാഃ പ്രതിജാനതേ ..
മണിവദ്വ്യംജനം വിദ്യാത്സൂത്രവച്ച സ്വരം വിദുഃ .. 50-180 ..
ദുർബലസ്യ യഥാ രാഷ്ട്രം ഹരതേ ബലവാന്നൃപഃ ..
ദുർബലം വ്യജനം തദ്വദ്ധരേത ബലവാൻസ്വരഃ .. 50-181 ..
ഉഭാവശ്ച വിവൃത്തിശ്ച ശഷസാരേഫ ഏവ ച ..
ജിഹ്വാമൂലമുപധ്മാ ച ഗതിരഷ്ടവിധോഷ്മണഃ .. 50-182 ..
സ്വരപ്രത്യയാവിവൃതിഃ സംഹിതായാം തു യാ ഭവേത് ..
വിസർഗസ്തത്ര മംതവ്യരതാലവ്യശ്ചാത്ര ജായതേ .. 50-183 ..
സംധ്യക്ഷരേ പരേ സംധൗ പ്രാപ്തസുപ്തൗ യവൗ യദി ..
വ്യഞ്ജനാഖ്യാ വിവൃത്തിസ്തു സ്വരാഖ്യാ പ്രതിസംഹിതാ .. 50-184 ..
ഊഷ്മാംതം വിരതേ യത്ര സംഭാവോ ഭവതി ക്വചിത് ..
വിവൃത്തിര്യാ ഭവേത്തത്ര സ്വരാഖ്യാം താം വിനിർദ്ദിശേത് .. 50-185 ..
യദ്യോഭാവപ്രസംധാനമൃകാരാദിപരം പദമ് ..
സ്വരാംതം താദൃശം വിദ്യാദ്യദന്യവ്ദ്യക്തമൂഷ്മണഃ .. 50-186 ..
പ്രഥമാ ഉത്തമാശ്ചൈവ പദാംതേഷു യദി സ്ഥിതാഃ ..
ദ്വിതീയം സ്ഥാനമാപന്നാഃ ശഷസപ്രത്യയാ യദി .. 50-187 ..
പ്രഥമാനൂഷ്മസംയുക്താൻ ദ്വിതീയാനിവ ദർശയേത് ..
ന ചൈതാൻപ്രതിജാനീയാദ്യഥാ മത്സ്യഃ ക്ഷുരോപ്സരാഃ .. 50-188 ..

ഛംദോമാനം ച വൃത്തം ച പാദസ്ഥാനം ത്രികാരണമ് ..

ഋചഃ സ്വച്ഛംദവൃത്താസ്തു പാദാസ്ത്വക്ഷരമാനതഃ .. 50-189 ..

ഋഗ്വർയ്യാൻ സ്വരഭക്തിം ച ഛന്ദോമാനേന നിർദ്ദിശേത് ..

പ്രത്യയേത സഹാരേഫമിമീതേ സ്വരഭക്തയാ .. 50-190 ..

ഋവർണേ തു പൃഥഗ്രേഫഃ പ്രത്യയസ്തു വൃഥാ ഭവേത ..

വിദ്യാല്ലഘുമൃകാരം തു യദി തൂഷ്മാണസംയുതഃ .. 50-191 ..

ഊഷ്മണൈവ ഹി സംയുക്ത ഋകാരോ യത്ര പീഡ്യതേ ..

ഗുരുവർണഃ സ വിജ്ഞേയസ്തൃചം ചാത്ര നിദർശനമ് .. 50-192 ..

ഋഷഭം ച ഗൃഹീതം ച ബൃഹസ്പതിം പൃഥിവ്യാം ച ..

നിർഋതിപംചമാ ഹ്യത്ര ഋകാരാ നാത്ര സംശയഃ .. 50-193 ..

ശഷസഹ രാദൗ രേഫഃ സ്പരഭക്തിർജായതേ ദ്വിപദസംധൗ ..

ഇഉവർണാഭ്യാം ഹീനാ ക്വചിദേകപദാക്രമവിയുക്താ .. 50-194 ..

സ്വരഭക്തിർദ്വിധാ പ്രോക്താഋകാരേ രേഫ ഏവ ച ..

സ്വരോദാ വ്യഞ്ജനോദാ ച വിഹിതാക്ഷരചിംതകൈഃ .. 50-195 ..

ശഷസേഷു സ്വരോദയാം ഹകാരേ വ്യഞ്ജനോദയാമ് ..

ശഷസേഷു വിവൃതാം തു ഹകാരേ സംവൃതാം വിദുഃ .. 50-196 ..

സ്വരഭക്തിം പ്രയുംജാന സ്രീന്ദോഷാൻപരിവർജയേത് ..

ഇകാരം ചാപ്യുകാരം ഗ്രസ്തദോഷം തഥൈവ ച .. 50-197 ..

സംയോഗപരം ഛപരം വിസർജനീയം ദ്വിമാത്രകം ചൈവ ..

അഥ സാന്തിക ച നങ്മസാനുസ്വാരം ഘുടതം ച .. 50-198 ..

യസ്യാഃ പാദഃ പ്രഥമോ ദ്വാദശമാത്രസ്തഥാ തൃതീയോഽപി ..

അഷ്ടാദശോ ദ്വിതീയഃ സമാപന്നഃ പഞ്ചദശമാത്രഃ ..

യസ്യാ ലക്ഷണമുക്തം യാ ത്വന്യാ സാ സ്മൃതാ വിപുലാ .. 50-199 ..

അക്ഷരാണാം ലഘുഹ്രസ്വമസംയോഗപരം യദി ..

തത്സംയോഗോത്തരം വിദ്യാദ്ഗുരുദാർഘാക്ഷരാണി തു .. 50-200 ..

വിവൃത്തിര്യത്ര ദൃശ്യതേ സ്വാരസ്യൈവാഗ്രതഃ സ്ഥിതഃ .. 50-201 ..

ഗുരുസ്വാരഃ സവിജ്ഞേയഃ ക്ഷൈപ്രസ്തത്ര ന വിദ്യതേ ..

അ അഷ്ടപ്രകാരം വിജ്ഞേയം പദാനാം സ്വരലക്ഷണമ് .. 50-202 ..

അംതോദാത്തമാദ്യുദാത്തമുദാത്തമനുദാത്തം നീചസ്വരിതമ് ..

മധ്യോദാത്തം സ്വരിതം ദ്വിരുദാത്തമിത്യേതാ അഷ്ടൗ പദസംജ്ഞാഃ .. 50-203 ..

അഗ്നിഃ സോമഃ പ്രവോ വീര്യം ഹവിഷാ സ്വർവനസ്പതിഃ ..

അംതർമധ്യമയോതാമ്യുദമനുനിപാത്യ ആദ്യാത്സ്വരിതമുപസർഗേ ദ്വിർന്നീചമാഖ്യാത ഇതി

സ്വരിതാത്പരാണി യാനി സ്യുർദ്ധാരാപക്ഷരാണി തു ..

സർവാണി പ്രചയസ്ഥാന്യുപോദാത്തം നിഹന്യതേ .. 50-204 ..

പ്രചയോ യത്ര ദൃശ്യേത തത്ര ഹന്യാത്സ്വരം ബുധഃ ..

സ്വരിതഃ കേവലോ യത്ര മൃദുസ്തത്ര നിപാതയേത് .. 50-205 ..

പംചവിധമാചാര്യകം നാമ സുഖം ന്യാസഃ കരണം പ്രതിജ്ഞോച്ചാരണാ ..

അത്രോച്യതേ ശ്രേയഃ ഖലു വൈശ്യാഃ പ്രതിജ്ഞാതോച്ചാരണാ യസ്യ കസ്യചിദ്വർണസ്യ

കരണം നോപലഭ്യതേ പ്രതിജ്ഞാ തത്ര വോഢവ്യാകരണം ഹി തദാത്മകമ് .. 50-206 ..

തുംബുരുഭവദ്വിശിഷ്ടവിശ്വാവസ്വാദയശ്ച ഗംധർവാഃ ..

സാമസു നിഭൃതം കരണം സ്വരസൗക്ഷ്മ്യാന്നൈവ ജാനീയുഃ .. 50-207 ..

കൗക്ഷേയാഗ്നിം സദാ രക്ഷേദശ്രീപാദർശനം ഹേതുമ് ..

ജീർണോ ഹാരഃ പ്രബുദ്ധഃ ഖലൂഷസിൻബ്രഹ്മ ചിംതയേത് .. 50-208 ..

ശരദ്വിഷുവതോതീതാദുഷസ്യുത്ഥാനമിഷ്യതേ ..

യാവദ്വാസംതികീ രാത്രിർമധ്യമാ പര്യുപസ്ഥിതാ .. 50-209 ..

ആമ്രപാലാശബില്വാനാമപാമാർഗശിരീഷയോഃ ..

വാഗ്യതഃ പ്രാതരുത്ഥായ ഭക്ഷയേദ്ദ്വതധാവനമ് .. 50-210 ..

ഖാദിരശ്ച കദമ്ബശ്ച കരവീരകരംജയോഃ ..

സർവേ കംടകിനഃ പുണ്യാഃ ക്ഷീരിണശ്ച യശസ്വിനഃ .. 50-211 ..

തേനാസ്യ കരണേ സൗക്ഷ്മ്യം മാധുര്യം ചോപ ജായതേ ..

വർണാംശ്ച കുരുതേ സമ്യക്പ്രാചീനൗദവതിര്യഥാ .. 50-212 ..

ത്രിഫലാം ലവണാഢ്യേന ഭക്ഷയേച്ഛിഷ്യകഃ സദാ ..

അഗ്നിമേധാജനന്യേഷാ സ്വരവർണകരീ തഥാ .. 50-213 ..

കൃത്വാ ചാവശ്യകാന്ധർമാഞ്ജാഠരം പര്യുപാസ്യ ച ..

പീത്വാ മധും ഘൃതം ചൈവ ശുചിർഭൂത്വാ തതോ വദേത് .. 50-214 ..

മംദ്രേണോപക്രമേത്പൂർവം സർവശാഖാസ്വയം വിധിഃ ..

സപ്തമംത്രാനതിക്രമ്യ യഥേഷ്ടാം വാചമുത്സൃജേത് .. 50-215 ..

ന താം സമീരയേദ്വാചം ന പ്രാണമുപരോധയേത് ..

പ്രാണാനാമുപരോധേന വൈസ്വര്യം ചോപജായതേ ..

സ്വരവ്യംഢജനമാധുര്യം ലുപ്യതേ നാത്ര സംശയഃ .. 50-216 ..

കുതീർഥാദാഗതം ദഗ്ധമപവർണൈശ്ച ഭക്ഷിതമ് .. 50-217 ..

ന തസ്യ പരിമോക്ഷോഽസ്തി പാപാഹേരിവ കിൽബിഷാത് .. 50-217 ..

സുതീർഥാദാഗതം ജഗ്ധും സ്വാമ്നാതം സുപ്രതിഷ്ടിതമ് ..

സുസ്വരേണ സ്വവക്രേണ പ്രയുക്തം ബ്രഹ്മ രാജതി .. 50-218 ..

ന തകാലോ ന ലംബോഷ്ടോ ന ച സർവാനുനാസികഃ .. 50-218 ..

ഗദ്ഗദോ ബദ്ധജിഹ്വശ്ച പ്രയോഗാന്വക്തുമർഹതി .. 50-219 ..

ഏകചിത്തോ നിരുദ്ധാംതഃ സ്നാതോ ഗാനവിവർജ്ജിതഃ ..

സ തു വർണാൻപ്രയുംജീത ദേതോഷ്ഠം യസ്യ ശോഭനമ് .. 50-220 ..

പഞ്ചവിദ്യാം ന ഗൃഹ്ണംതി ചംഡാ സ്തബ്ധാശ്ച യേ നരാഃ ..

അലസാശ്ച സരോഗാശ്ച യേഷാം ച വിസ്മൃതം മനഃ .. 50-221 ..

ശനൈർവിദ്യാം ശനൈരർഥാനാരോഹേത്പർവതം ശനൈഃ ..

ശനൈരധ്വസു വർതേത യോജനാന്ന പരം വ്രജേത് .. 50-222 ..

യോജനാനാം സഹസ്ത്രം തു ശനൈര്യാതി പിപീലികാ ..

അഗച്ഛന്വൈനതേയോഽപി പദമേകം ന ഗച്ഛതി .. 50-223 ..

നഹി പാപഹതാ വാണീ പ്രയോഗാന്വക്തുമർഹതി ..

ബധിരസ്യേവ ജല്പസ്യ വിദഗ്ധാ വാമലോചനാ .. 50-224 ..

ഉപാംശുചരിതം ചൈവ യോഽധീതേ വിത്രസന്നിവ ..

അപി രൂപസഹസ്രേഷു സംദേഹേഷ്വേവ വർതതേ .. 50-225 ..

പുസ്തകപ്രത്യയാധീതം നാധീതം ഗുരുസന്നിധൗ ..

രാജതേ ന സഭാമധ്യേജാരഗർഭേവ കാമിനീ .. 50-226 ..

അഞ്ജനസ്യ ക്ഷയം ദൃഷ്ട്വാ വല്മീകസ്യ തു സംചയമ് ..

അവംധ്യം ദിവസം കുര്യാദ്ദാനാധ്യയനകർമസു .. 50-227 ..

യത്കീടൈഃ പാംശുഭിഃ ശ്ലക്ഷ്ണൈർവല്മീകഃ ക്രിയതേ മഹാൻ ..

ന തത്ര ബലസാമർഥ്യമുദ്യോഗസ്ഗതത്ര കാരണമ് .. 50-228 ..

സഹസ്രഗുണിതാ വിദ്യാ ശതശഃ പരികീർതിതാ ..

ആഗമിഷ്യതി ജിഹ്വാഗ്രേ സ്ഥലാന്നിമ്നമിവോദകമ് .. 50-229 ..

ഹയനാമിവ ജാത്യാനാമർദ്ധരാത്രാർദ്ധശായിനാമ് ..

നഹി വാദ്യാർഥിനാം നിദ്രാ ചിരം നേത്രേഷു തിഷ്ടതി .. 50-230 ..

ന ഭോജനബിലംവീ സ്യാന്ന ച നാരീനിവംധനഃ ..

സമുദ്രമപി വിദ്യാർഥീ വ്രജേദ്ഗരുഡഹംസവത് .. 50-231 ..

അഹിരിവ ഗണാദ്ഭിതഃ സാഹിത്യാന്നരകാദിവ ..

രാക്ഷസീഭ്യ ഇവ സ്രിഭ്യഃ സ വിദ്യാമധിഗച്ഛതി .. 50-232 ..

ന ശഠാഃ പ്രാൻപുവന്ത്യർഥാന്ന ക്ലിബാ ന ച മാനിനഃ ..

ന ച ലോകരവാ ദീനാ ന ച സ്വസ്വപ്രതീക്ഷകാഃ .. 50-233 ..

യഥാ ഖനനൻഖനിത്രേണ ഭൂപലം വാരി വിംദതി ..

ഏവം ഗുരുഗതാം വിദ്യാം ശൂശ്രൂഷുരധിഗച്ഛതി .. 50-234 ..

ഗുരുശുശ്രൂഷയാ വിദ്യാ പുഷ്കലേന ധനേന വാ ..

അഥവാ വിദ്യയാ വിദ്യാ ഹ്യന്യഥാ നോപപദ്യതേ .. 50-235 ..

ശുശ്രൂഷാരഹിതാ വിദ്യാ യദ്യപി മേധാഗുണൈഃ സമുപയാതി ..

വന്ധ്യേവ യൗവനവതീ ന തസ്യ സാഫല്യവതി ഭവതി .. 50-236 ..

ഇതി ദിങ്മാത്രമുദ്ദിഷ്ടം ശിക്ഷാഗ്രംഥം മയാ തവ ..

ജ്ഞാത്വാ വേദാംഗമാദ്യം തു ബ്രഹ്മഭൂയായ കല്പതേ .. 50-237 ..

ഇതി ശ്രീബൃഹന്നാരദീയപുരാണേ പൂർവഭാഗേ ബൃഹദുപാഖ്യാനേ ദ്വിതീയപാദേ പഞ്ചാശത്തമോऽധ്യായഃ ..
